

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA Middelburg

Onderwerp
Natuurherstel en stikstofreductie

Zaaknummer
625913

Behandeld door
Kernteam Natuurherstel
en stikstof

Verzonden

Middelburg, 3 maart 2026

Geachte voorzitter,

Met de voorliggende brief informeren wij u over de actuele stand van zaken met betrekking tot het onderwerp natuurherstel en stikstofreductie met als doel toe te werken naar herstel van kwetsbare natuur en het hervatten van vergunningverlening. In deze brief staan drie hoofdthema's centraal:

- A. Wat wij doen als Provincie Zeeland
- B. Landelijk beleid
- C. Onze lobby richting Den Haag & buitenland

A. Wat wij doen als Provincie Zeeland

Uitvoering stikstofplan "Zeeland op weg naar herstel"

In uw vergadering van 12 december 2025 is door uw Staten het stikstofplan "*Zeeland op weg naar herstel*" vastgesteld. Deze vaststelling markeert de overgang naar een nieuwe fase in de uitvoering. Voor het vertalen van de maatregelen uit het stikstofplan naar concrete projecten is een groep projectleiders aangesteld. Zij zijn gestart in de periode december 2025 – januari 2026 en brengen aan de hand van een plan van aanpak per maatregel in beeld welke mogelijkheden er zijn om te komen tot geborgde maatregelen. Bij de uitwerking is nadrukkelijk een kosten-batenafweging van belang. Investeringskosten moeten in redelijke verhouding staan tot de te verwachten baten, in termen van stikstofemissiereductie en het ontzien van kwetsbare natuur.

Bijeenkomsten

In december 2025 zijn in Domburg en Scharendijke streekbijeenkomsten georganiseerd om met ondernemers en inwoners in gesprek te gaan over de Zeeuwse stikstofaanpak. Deze bijeenkomsten maken onderdeel uit van een bredere inzet op gebiedsgerichte communicatie en participatie. Naast de streekbijeenkomsten zijn op verschillende momenten aanvullende gesprekken gevoerd, waaronder bijeenkomsten met agrariërs, gesprekken met ondernemers op locatie (zoals op campings), individuele gesprekken en zogenaemde keukentafelgesprekken. De uitvoering van deze aanpak vindt nadrukkelijk plaats met en via de Gebiedenaanpak, waarbij stikstof geen op zichzelf staand traject vormt, maar onderdeel is van een integrale benadering. Binnen deze integrale aanpak worden opgaven op het gebied van natuur, landbouw, water, klimaat en leefbaarheid in samenhang opgepakt, met als doel het realiseren van zoveel mogelijk win-winresultaten.

De bijeenkomsten bevestigen dat er in de regio bereidheid bestaat om bij te dragen aan natuurherstel en stikstofreductie, mits sprake is van duidelijkheid, perspectief en een eerlijke verdeling van inspanningen over sectoren en gebieden. Ter voorbereiding op deze bijeenkomsten zijn omwonenden en ondernemers in de betreffende gebieden voortijdig geïnformeerd over de bijeenkomsten en de Zeeuwse stikstofaanpak via gerichte brieven. Hiermee is beoogd hen tijdig te betrekken, verwachtingen te managen en de bijeenkomsten inhoudelijk goed te laten landen.

Ondernemers benadrukken het belang van transparantie over nulmetingen, monitoring en de juridische borging van maatregelen. Daarnaast is nadrukkelijk gevraagd om concrete handelingsperspectieven en toegankelijke regelingen op korte termijn, zodat tijdig kan worden ingespeeld op investeringsbeslissingen. Tegelijkertijd leven zorgen over de praktische en economische haalbaarheid van maatregelen, met name bij kleinere bedrijven, en over de samenhang tussen provinciaal beleid en gemeentelijke vergunningverlening.

Het uitgangspunt van een vrijwillige aanpak wordt positief ontvangen. Deelnemers zien dit als een kans om gezamenlijk resultaat te boeken en verdere verplichtingen te voorkomen. Daarbij wordt wel benadrukt dat voorlopers niet benadeeld mogen worden en dat helder moet zijn hoe individuele inspanningen bijdragen aan het collectieve effect. Transparantie over effecten, bronnen en meetmethoden wordt gezien als een essentiële voorwaarde voor vertrouwen en blijvende motivatie. De bijeenkomsten onderstrepen daarmee het belang van een gebiedsgerichte aanpak die duidelijke kaders combineert met maatwerk, adequate ondersteuning en zichtbare voortgang in de uitvoering.

Stikstofloket

Als aanvulling op de streekbijeenkomsten is de afgelopen periode een stikstofloket ingesteld. Ondernemers konden via telefoon en e-mail, en tijdens bezoeken en gesprekken op locatie, contact opnemen met vragen, zorgen en initiatieven in relatie tot de Zeeuwse stikstofaanpak. Naast de streekbijeenkomsten heeft deze laagdrempelige benadering geleid tot het maken van afspraken (zogenoemde keukentafelgesprekken), het ophalen en verkennen van initiatieven, het beantwoorden van vragen en het wegnemen van zorgen bij ondernemers. Naar aanleiding van deze contacten is besloten om een maandelijks spreekuur in de gebieden te organiseren, zodat ondernemers en andere betrokkenen structureel in gesprek kunnen blijven met de Provincie. De binnengekomen telefoontjes, e-mails, bezoeken en uitnodigingen uit de gebieden worden gekoppeld aan de gebiedsgerichte aanpak. Het vervolg en de verdere uitwerking van de eerste ontvangen en in voorbereiding zijnde ideeën worden daarbij inzichtelijk gemaakt.

Sturingsinstrument stikstofreductie en natuurherstel/ monitoring

De Provincie heeft een sturingsinstrument ontwikkeld dat verschillende gegevensbronnen combineert om keuzes voor stikstofmaatregelen te onderbouwen. Voor het ramen van stikstofemissies en deposities per maatregel, wordt gebruikgemaakt van de gevalideerde landelijke dataset "Stikstofdepositie Herkomst van het RIVM", die ook door andere provincies wordt toegepast. Het instrument brengt daarnaast gegevens over kosten, tijdspad en mogelijke neveneffecten samen in een dashboard, waarmee alternatieve maatregelenpakketten onderling kunnen worden vergeleken. Het instrument ondersteunt een afgewogen keuze van maatregelen, waarbij het verwachte effect in verhouding staat tot de verwachte kosten en inzichtelijk is voor ondernemers. Het ontbreken van wettelijk vastgestelde meettechnieken bemoeilijkt nulmetingen en monitoring in de praktijk. De Provincie volgt daarom actief landelijke en regionale initiatieven en benut deze inzichten voor verdere doorontwikkeling van het instrument.

Pas-melders

Het oplossen van de problematiek rond PAS-melders, onder meer via het verlenen van vergunningen, blijft voorsnog complex door het ontbreken van voldoende stikstofruimte. Hiervoor is in principe het Rijk verantwoordelijk. Recent heeft de minister het landelijke programma voor de legalisatie van PAS-melders verlengd. Dit vormt voor ons aanleiding om de provinciale aanpak verder te intensiveren. In eerste instantie zetten wij in op het openstellen van subsidieregelingen, waarmee PAS-melders een bijdrage kunnen krijgen bij onder andere de verwerving van stikstofruimte, omschakeling, emissiereductie, vrijwillige beëindiging en verplaatsing.

Actuele stand van zaken uitvoering natuurherstel

Voor natuurherstel worden de projecten uit het Programma Natuur, de koplopersmaatregelen uit het Nationaal Programma Landelijk Gebied en de projectenlijst natuurherstel en -beheer uitgevoerd. De uitvoering verloopt conform planning.

B. Landelijk beleid

In het coalitieakkoord "Aan de slag, Bouwen aan een beter Nederland 2026-2030" kiest het kabinet voor een samenhangende aanpak om Nederland van het stikstofsloot te halen. Er wordt gekozen voor een toekomstbestendige landbouw, een sterke natuur en een toekomstgericht voedselsysteem. Door Nederland van het stikstofsloot te halen is er ruimte voor ondernemers, PAS melders, boeren, woningbouw en herstel van natuur en biodiversiteit.

De aanpak is een vervolg op eerdere voorstellen en richt zich onder meer op generieke stikstofreductie in sectoren, met wettelijk vastgelegde reductiedoelen richting 2035 en tussendoelen voor 2030. De huidige rol van de kritische depositiewaarde (KDW) wordt daarbij herzien en vervangen door een juridisch houdbaar alternatief, in combinatie met een vergunningverleningssysteem op basis van doelsturing. Monitoring wordt versterkt via uitgebreide meetnetten, met mogelijkheden voor bijsturing indien doelen niet worden gehaald.

Daarnaast wordt ingezet op een gebiedsgerichte aanpak rond kwetsbare Natura 2000-gebieden, met zonering en maatwerk per gebied. In de meest overbelaste gebieden kan een combinatie van vrijwillige en, indien noodzakelijk, meer verplichtende maatregelen worden toegepast. Provinciale gebiedsprocessen vormen hierbij het uitvoeringskader, binnen landelijke randvoorwaarden.

Tot slot investeert het kabinet in natuurbehoud en -herstel, o.a. door uitvoering te geven aan het Natuurpact en nieuwe afspraken te maken voor de periode na 2027. Ook wordt verder ingezet op de uitvoering van de Natuurherstelverordening. Voor de agrarische sector wordt ingezet op een omslag naar een toekomstbestendige landbouw door gerichte ondersteuning, onder meer via agrarisch natuurbeheer, innovatie en ondersteuning bij extensivering, omschakeling, verplaatsing of beëindiging. Hiermee beoogt het kabinet de transitie naar een duurzaam en toekomstgericht voedselsysteem mogelijk te maken, met behoud van economisch perspectief voor ondernemers.

C. Onze lobby richting Den Haag & buitenland

Lobby

Het Rijk richt zich tot nu toe vooral op het terugdringen van stikstof uit de veehouderij, zowel in middelen als in aandacht, terwijl dit in Zeeland niet de belangrijkste oorzaak van het probleem is. Het nieuwe regeerakkoord biedt aanknopingspunten voor een meer gebiedsgerichte aanpak met nadrukkelijker aandacht voor regionale opgaven en andere relevante drukfactoren dan uitsluitend de veehouderij. In onze lobby richting het Rijk blijven wij daarom inzetten op erkenning van de specifieke Zeeuwse situatie en op een bredere benadering van stikstofreductie.

Vlaanderen

In februari 2026 is een werkgroep juridische instrumenten gestart. Deze werkgroep onderzoekt of en welke juridische instrumenten kunnen bijdragen aan een meer duurzame en samenhangende wettelijke en beleidsmatige aanpak in de grensstreek. Het initiatief hiervoor ligt bij de diplomatieke vertegenwoordigingen van Vlaanderen en Nederland. Tijdens het bestuurlijk overleg grensoverschrijdende samenwerking stikstof van 10 juni 2025 heeft de Provincie Zeeland hier nadrukkelijk aandacht voor gevraagd. Met de start van deze werkgroep wordt uitvoering gegeven aan de eerder gemaakte "Afspraken van Middelburg".

We zetten in op buitenland en scheepvaart. We hopen met extra inzet in samenwerking met het Rijk, de regio en "het buitenland" gezamenlijk stappen te kunnen zetten op deze twee onderwerpen.

Afhandeling toezegging

In de vergadering van uw commissie Strategische Opgaven van 13 juni 2025 heeft gedeputeerde Nielen toegezegd u periodiek te informeren over de voortgang van natuurherstel en stikstofreductie, tot aan de vaststelling van het Programma Landelijk Gebied. Wij zijn voornemens in mei een besluit te nemen over dit programma, waarin het door uw Staten vastgestelde stikstofplan is geïntegreerd. De uitvoering van het Programma Landelijk Gebied en het stikstofplan zal vervolgens integraal worden georganiseerd. Hiermee achten wij toezegging nummer 25 afgehandeld en stellen wij voor deze van de toezeggingenlijst af te voeren.

Met vriendelijke groet,

Gedeputeerde Staten van Zeeland,

H.M. de Jonge
Voorzitter

drs. M.C.J. Franken
Secretaris-algemeen directeur

Noem in uw contact met ons steeds het zaaknummer. Dit staat bovenaan deze brief.